

A módosított Btk-ról

Szigor és humánus

1. Az elmúlt években a jogalkotás és jogalkalmazás kérdései nagy érdeklődést és sok vitát váltottak ki a közvéleményben. A büntető novella módosítása szinte mindenkinek felkeltette a figyelmét. Nyilván sokakban felmerül a kérdés: mi tette szükségessé a részleges módosítást?

A kérdésre dr. Korom Mihály igazságügyi miniszter a következő választ adta: „Az ok abban keresendő, hogy a társadalmi-gazdasági viszonyaink gyors fejlődése, változása indokolta és indokolja az olyan jogszabályok hatályon kívül helyezését, amelyek már nem szolgálnak kellő hatékonysággal érdekeinket.”

Az idézett mondatot érdemes részletekben elemezni. A Btk. megalkotása óta jó néhány év telt el. Ebben az időszakban bebizonyosodott, hogy a törvényesség sokat javult, ugyanezt lehet megállapítani a közrendről és a közbiztonságról is. Az elmúlt években a bűncselekmények megelőzésében és visszaszorításában szép eredményeket mutathattunk fel, azonban sajnos nem minden területen. Az erőszak, garázda, harácsoló-nyerészkedő, és a társadalomra fokozottan veszélyes visszaeső bűnözők száma emelkedett. A társadalom védelme indokolja, hogy hatékonyabbá tegyük a bűnüldözést és a jogalkalmazást, közelebb vigyük az élethez és a mai követelményeknek megfelelően korszerűsítsük. Ehhez szükséges volt egyes cselekmények büntetőjogi szabályozásának módosítása is.

A Btk. előző érvényben levő intézményei és egyes jogszabályok korszerűtlenné váltak, túlhaladták őket az élet. Eppen ezért nem lehetett várni addig, amíg megjelenik az új, egységes Büntető Törvénykönyv, mert bizonyos „rég” jogszabályok alkalmazása már akadályozta volna a társadalom fejlődését és nem felelt volna meg a társadalom érdekeinek. A részleges módosítás egyes túlhaladtott szabályokon változtatott, tehát lényegében a kódex egyes fogyatékosságait szünteti meg.

A módosítást tehát mindennekellátó társadalmi, politikai és gazdasági változások indokolták. Az utóbbi években megerősödött a szövetkezeti tulajdon, uralkodóvá váltak a szocialista tulajdonviszonyok. A gazdaságirányítás rendszerének fejlődése is felfedezett új jogalkotási és jogalkalmazási problémákat. Rohamosan fejlődött a közlekedés is. E változások tették szükségessé a mai életviszonyokat tükröző és azokat védő jogszabályok megalkotását, melyeknek büntetőjogi vetülete az új novella.

Nyilván mindenkiben felvetődik a kérdés, hogy az új novella szigorúbb vagy enyhébb-e a réginél? A módosítás szerencsés ötvözte a humánus és a szigor együttes alkalmazásának. Az új novella szerint azt, aki szándékosan követ el bűnt, szigorúbban kell büntetni, mint a gondatlant. Azoknál a cselekményeknél, ahol eddig a kiszabható szabadságvesztés legkisebb mértéke 6 hónap volt, az új novella

már egy évről intézkedik. A tette előlethez fűződő hátrány alóli mentesítést. Az új büntető novella egyik legfontosabb módosítása az élet, a mindennapi gyakorlat követelményeiből indul ki. Vagyis alapvetően tekint, hogy az egyes cselekmények jellege és veszélyessége szerint kell büntetni. A régi Btk az egységes büntető fogalmat használta, míg a kisebb súlyú jogszértéseket a szabálysértés kategóriájába sorolta. Am, nem tett különbséget az eltérő súlyú bűncselekmények között ilyen szempontból. A módosítás ismét bevezeti a vétség kategóriát. Ez olyan szándékos cselekményekre vonatkozik, amelyet a törvény szerint 1 évnél súlyosabban nem lehet büntetni, valamint a gondatlan cselekményekre, melyeket a törvény 3 évvel enyhébb szabadságvesztéssel büntet. Ez a módosítás még inkább lehetővé teszi a differenciálást a jogalkalmazási gyakorlatban. A törvény rendelkezései tehát minden lehetséges módon igazodnak azokhoz az igényekhez és követelményekhez, melyeket társadalmi fejlődésünk mostani szakaszában a szocialista társadalom érdekei és védelme megkövetelnek.

Az új novella nemcsak szigorúbb, hanem humánusabb is, a réginél. A vagyon elleni bűncselekményeknél például kizárja a halálbüntetés alkalmazását. Bizalmat előlegez azoknak, akik megbűnhődtek tettükért és akik valóban „csak” megtévedtek, és büntetésük letöltése idején magatartásukkal azt bizonyítják, hogy vissza akarnak térni a becsületes állampolgárok közösségébe. Főként a gondatlan bűncselekmények elkövetői számára nagy kedvezmény az, hogy a módosítás bizonyos esetekben könnyíti és gyorsítja a büntetés

tett előlethez fűződő hátrány alóli mentesítést.

dr. Jármai Tibor, városi-járási vezető ügyész

A tudomány kapujában

Egyetemeken, főiskolákon húsz éve működnek tudományos diákkörök. Orosz Magdolna harmadéves francia–német szakos hallgató két diákkörnek is tagja. Apollinaire és Radnóti című dolgozatával vesz részt az országos konferencián. „Kiemelt díjazásra ajánlom” — olvasom az első oldalon.

— Azt tapasztaltam, hogy a tudományos kutatás módszereinek megismerése a legnagyobb haszon egy-egy ilyen dolgozat elkészítésében. Rengeteg munkát, kitartást és rendszerességet igénylő feladat, de a közben szerzett tájékozottság jól lehet hasznosítani az egyetemen. És ha valaki jó témát választ most, megszereti, megismeri, később ezt folytatja, bővíti, elmélyíti, nagy előnyre tesz szert.

A tanszéken megfigyelhető olyan tendencia, hogy a diákköröket bevonják a tanszék tudományos munkájába. Részfeladatokat kapnak, természetesen a legtehetségesebb hallgatók.

— Melyek a legjobban működő diákkörök a bölcsészkaron?

— A nyelvészek és a történészek. Ezek óta kiválóan dolgoznak. Jó kapcsolataik vannak különböző tudományos intézetekkel. Közülük kerül ki a legtöbb olyan hallgató, aki később is eredményes kutatómunkát végez.

Sulyok Erzsébet

Egy piros sportzok, állófülű és kecskeszakállas fiatalember, s egy méltóságteljes, ősz bajszos, mellényes, órláncos idősebb úr ládát akart betenni egy Trabantba. Meglehetősen nagy láda volt, de a bűtorszállításban jártas emberek tudják, hogy megfelelő fiókkal, elfordítással, emelintéssel szinte lehetetlenek látszó feladatokat is meg lehet oldani. Na erről a kettőről első látásra kiderült, hogy a területen való jártasságuk hogy még kívánnivalókat. S kiderült az is, hogy a Trabant az öreg, mert ahányszor a kedjen,

Az üzemi bizottságokról

A szegedi egyetem jubileumi évéhez méltó módon kapcsolódik dr. Rácz Jánosnak, a József Attila Tudományegyetem tanszékvezető docensének most megjelent új könyve „Az üzemi bizottságok a magyar népi demokratikus átalakulásban” (1944–1948) címmel.

A népi demokratikus forradalom kutatása az utóbbi években jelentősen előrehaladt. Az évfordulók kapcsán lezajlott viták és az ennek során megjelent tanulmányok, monográfiák sok új szemponttal, anyaggal gazdagították a korszak tanulmányozását. Fontos ez, mert a magyar nép történetének legjelentősebb fordulópontja zajlott le ekkor.

A téma fontosságát, aktualitását az is növeli, hogy napjaink egyik igen fontos feladata az üzemi demokrácia szélesítése, növelése. Ha ennek hagyományait kutadjuk, akkor megállapíthatjuk, hogy a népi demokratikus forradalom időszakában az üzemi demokrácia igen fontos szervei az üzemi bizottságok voltak. A felszabadulást követően megindult forradalmi átalakulásban az üzemi bizottságok fontos küldetést teljesítettek: a tökések ellenőrzésének forradalmi testületei voltak. Nemzetközileg megvolt a munkásellenőrzés elvének is a történelmi előzménye. A szerző taglalja a nemzetközi tanulságokat, főként az oroszországi és szovjet-oroszországi tanulságokat és Lenin vonatkozó elméleti megállapításait elemzi.

Az üzemi bizottságok létrejöttét az országban a KMP politikájának és a munkásosztály nagymérvű forradalmi öntevékenysége szüntelen vizsgálja a szerző. Rámutat ennek kapcsán, hogy a néptömegek forradalmi öntevékenysége alapvetően egybeesett a KMP helyes politikai irányvonalával és abból egyenesen következett. Az üzemi bizottságok egy része már az illegális körülmények között létrejött, az ellenállási mozgalomhoz kapcsolódva.

Az üzemi bizottsági rendszer létrejöttében azonban a döntő tényező az ország felszabadulása volt. Létrejöttük az azonnali gazdasági cselekvés szükségességének felismerését tükrözte. A mozgalom része volt annak a nagyarányú forradalmi tömegmozgalomnak, amely a felszabadulás nyomán szabaddá kibontakozott. A munkásosztály azon felismerése és helytállása alapján keletkezett, hogy minden körülmények között eleget tesz a kirabolt, lerombolt ország újjáépítéséből reá háruló feladatoknak. Az első választott üzemi bizottságok Szegeden és Csongrád megyében jöttek létre 1944. október 15-e után, és ez a helyi munkásmozgalom kutatása és megbecsülése szempontjából is lényeges.

Trabant

karosszériához nyomni! Fogadjunk, rödött a láda, ba-most bemegy. De nem ment. Pedig már próbálták úgy, próbálták úgy, sárkossal, véggel, másik ajtón. A piros inges ellálló fülei vörösödtek, a bajszos előbb a mellényét vetette le, majd a méltóságát és iszonyát kiáramkodik kezdett.

A közönség mind- eddig nem avatkozott bele még csak tanáccsal hangos lelkével. A közönség közül kilépett egy elegáns férfi,

Szegedi szerző könyve

A szerző tudományos igényességgel bizonyítja, hogy az üzemi bizottsági mozgalom rendkívül sokirányú tevékenységet fejtett ki. Nem vártak központi irányításra, megkezdtek a romeltakarítást, megindították a termelést, a fasiszták pusztítása okozta károk helyreállítását. Nagymértékben nekik köszönhető a termelés folytonosságának fenntartása, biztositása. Azzal, hogy a dolgozók hónapokon keresztül éhezve-fázva eleget tettek ezeknek a feladatoknak, a munkásosztály kivívta a nemzet elismerését, jogot formált az ország vezetésére. A munkáspártok élére álltak az öntevékenyen kibontakozott forradalmi tömegmozgalomnak, amely szükséges feltétele volt a népi demokratikus forradalom kibontakozásának és győzelmének.

Különösen nagy szerepük volt az üzemi bizottságoknak 1945 nyaráig és a reakciós erők ellen indított ellen-támadás idején. Nélkülözhetetlen szerepet töltöttek be a dolgozók minimális ellátásának biztosításában is az infláció időszakában. Az üzemi bizottságok elősegítették a stabilizáció megteremtését.

Kanyó Ferenc

Fényépítészet

A fény az élet elsőrendű feltétele. A barlanglakó ősembernek egyedül a napfény jelentette az életet, mindaddig, amíg a tűz — az első mesterséges fényforrás — segítségére nem sietett. A tűz fényt, meleget adott számára és előzte a sötétség „gonosz szellemeit”. A történelem folyamán a fáklyán, a gyertyán és a gázlámpán keresztül az elektromos izzólóg és xenon lámpáig sokféle fényforrás világított az ember számára. Változtak a fényforrások és nőtt az ember fényigénye.

Napjainkban a fény dekoratív hatása is egyre jobban előtérbe kerül az építészetben, városok, műemlékek, kertek, vízesések stb. kivilágításánál. A képzőművészek és az építészek mindig is számoltak a fényhatásokkal. De egy középkori székesegyház tervezője természetesen csak azt vehette számba, hogy az épület mit mutat a felkelő és a lenyugvó nap, vagy esetleg fáklyák fényében.

A mai fényépítészetnek az a célja, hogy reflektorok segítségével kihasználja az épület egyes részleteit, másokat pedig visszafogjon. Az

építész ma fényekkel, árnyékokkal, színekkel játszik. Így mutatná meg egy-egy szobor, műemlék, székesegyház, vár stb. architektúrájából olyan, finom árnyalatokat, amelyek évszázadokon át ott voltak, de az ember nem látta a monumentális mérete, vagy talán túl gazdag díszítése miatt.

Fényhatásokkal természetesen nemcsak építészeti emlékeknél, de a természet szépségeinél is élni lehet. Művészi megvilágítással emeli ki az ember a festői vízesést, egy-egy kert részleteit, sziklaképződményit, érdekes alakú fákat stb.

A hatvanas évtizedben a fényépítészet Európában nagy fejlődésnek indult. Franciaországban például egy bizottság foglalkozik az ország műemlékeinek kivilágításával. A bizottság építészektől, képzőművészekből, elektromérnökökből és műemlékvédelmi szakemberekből áll. Hazánkban a budai Vár, a fővárosi múzeumok jól sikerült kivilágítása bizonyítja, hogy a fényépítészet nálunk is jó úton halad.

Napjaink építésze már az épület tervezésénél figyelembe veszi, hogy éjszakai fényben hogyan hat majd az épület. A korszerű fényépítészet azonban az elmúlt századok művészi épületeinek részleteit is kiemelve tárja a ma embere elé.

Fűthető és hűthető

Fagyban és forrásban egyaránt kényelmesen lehet dolgozni abban a ruhában, amelyet most állítottak elő szovjet szakemberek. A ruha szövetét finom csövek szövik át, az ezekben levő folyadék, a hőmérsékletnek megfelelően fűthető vagy hűthető.

Kísérletek a Mátrában

Érdekes és rendkívül fontos mezőgazdasági kísérleteket folytatnak a Mátrában, a Kompoli Növénytermesztési és Talajvédelmi Kutató Intézet mátrászentlászói fagykísérleti állomásán. A Mátra tetején fekvő szabad-téri „hűtőház”-ban különféle szántóföldi növényfajták tél- és fagyállóságát vizsgálják.

A kísérleti állomás parcellái 830 méter tengerszint feletti magasságban helyezkednek el, Magyarország legmagasabban fekvő, mezőgazdaságilag művelhető területének számítanak. Ugyanakkor ez a körzet az ország legfagyosabb területe is. Itt két-három héttel hamarabb kezdődik és ugyanennyivel tovább tart a tél, mint az ország más vidékein.